

**RIIGIHANGETE
VAIDLUSTUSKOMISJON**

OTSUS

Vaidlustusaja number	157-25/294885
Otsuse kuupäev	31.07.2025
Vaidlustuskomisjoni liige	Taivo Kivistik
Vaidlustus	Tiril Tresse OÜ vaidlustus Viimsi Vallavalitsuse riigihankes „Peatänava haljastuse rajamine (lõigus Heki tee kuni Ravi tee)“ (viitenumber 294885) Viimsi Vallavalitsuse otsusele kõrvaldada Tiril Tresse OÜ hankemenetlusest
Menetlusosalised	Vaidlustaja, Tiril Tresse OÜ, esindaja Allar Lehtsalu Hankija, Viimsi Vallavalitsus, esindaja Kristiina Laura Järve
Vaidlustuse läbivaatamine	Kirjalik menetlus

RESOLUTSIOON

RHS § 197 lg 1 p-i 5 ja RHS § 198 lg 1 alusel

1. Rahuldada Tiril Tresse OÜ vaidlustus Viimsi Vallavalitsuse riigihankes „Peatänava haljastuse rajamine (lõigus Heki tee kuni Ravi tee)“ (viitenumber 294885) ning tunnistada kehtetuks Viimsi Vallavalitsuse otsus, millega kõrvaldati Tiril Tresse OÜ hankemenetlusest.

2. Mõista Viimsi Vallavalitsuselt Tiril Tresse OÜ kasuks välja tasutud riigilõiv 1280 eurot.

EDASIKAEBAMISE KORD

Halduskohtumenetluse seadustiku § 270 lg 1 alusel on vaidlustuskomisjoni otsuse peale halduskohtule kaebuse esitamise tähtaeg kümme (10) päeva arvates vaidlustuskomisjoni otsuse avalikult teatavaks tegemisest.

JÕUSTUMINE

Otsus jõustub pärast kohtusse pöördumise tähtaja möödumist, kui ükski menetlusosaline ei esitanud kaebust halduskohtusse. Otsuse osalisel vaidlustamisel jõustub otsus osas, mis ei ole seotud edasikaevatud osaga (riigihangete seaduse § 200 lg 4).

ASJAOLUD JA MENETLUSE KÄIK

1. 08.05.2025 avaldas Viimsi Vallavalitsus (edaspidi ka Hankija) riigihangete registris (edaspidi RHR) avatud hankemenetlusega riigihanke „Peatänava haljastuse rajamine (lõigus Heki tee

kuni Ravi tee)“ (viitenumber 294885) (edaspidi Riigihange) hanketeate ja tegi kättesaadavaks muud riigihanke alusdokumendid (edaspidi koos nimetatult RHAD).

Pakkumuste esitamise tähtpäevaks, 09.06.2025, esitasid pakkumuse 8 pakkujat, sh Tiril Tresse OÜ.

2. 17.06.2025 korraldusega nr 261 „Riigihankes nr 294885 „Peatänaava haljastuse rajamine (lõigus Heki tee kuni Ravi tee)“ esitatud pakkumuste vastavaks tunnistamine, pakkuja hankest kõrvaldamine, pakkumuse edukaks tunnistamine, pakkuja kvalifitseerimine ning hankelepingu sõlmimine“ (edaspidi Korraldus) kõrvaldas Hankija mh Tiril Tresse OÜ hankemenetlusest.

3. 27.06.2025 laekus Riigihangete vaidlustuskomisjonile (edaspidi vaidlustuskomisjon) Tiril Tresse OÜ (edaspidi ka Vaidlustaja) vaidlustus Hankija otsusele kõrvaldada Tiril Tresse OÜ hankemenetlusest.

4. Vaidlustuskomisjon teatas 03.07.2025 kirjaga nr 12.2-10/157 menetlusosalistele, et vaatab vaidlustuse läbi esitatud dokumentide alusel kirjalikus menetluses, tegi teatavaks otsuse avalikult teatavaks tegemise aja ning andis täiendavate seisukohtade ja dokumentide esitamiseks aega kuni 08.07.2025 ja neile vastamiseks 11.07.2025. Vaidlustuskomisjoni määratud esimeseks tähtpäevaks esitas täiendava seisukoha Vaidlustaja. Teiseks tähtpäevaks esitas täiendava seisukoha Hankija.

Vaidlustuskomisjon jätab tähelepanuta Vaidlustaja 10.07.2025 esitatud seisukohad (nn repliik) vastuseks Hankija 10.07.2025 seisukohtadele. Pooltele oli antud tähtpäev (11.07.2025) menetlusosaliste 08.07.2025 esitatud seisukohtadele vastamiseks. 08.07.2025 esitas täiendavad seisukohad Vaidlustaja ning neile Vaidlustaja ise 10.07.2025 vastata ei saanud. Asjaolu, et Hankija esitas omapoolse täiendava vastuse määratud tähtpäevast päeva võrra varem (10.07.2025) ei tähenda, et Vaidlustajal oleks tekkinud õigus sellele omapoolselt vastata. 10.07.2025 esitatud seisukohtadele vastamise võimalust menetlusosalistel enam ei olnud ja Vaidlustaja ei pea saama vaidlustusmenetluses esitada oma seisukohti viimasena.

MENETLUSOSALISTE PÕHJENDUSED

5. Vaidlustaja, **Tiril Tresse OÜ**, põhjendab vaidlustust järgmiselt.

5.1. Hankija kõrvaldas Vaidlustaja hankemenetlusest RHS § 95 lg 4 p-i 7 alusel. Hankija otsus on õigusvastane, ebaproportsionaalne ja faktiliselt põhjendamata, sest konkurentsieelist teiste pakkuja ees tegelikult ei tekkinud ning osalusel Riigihanke ettevalmistamisel polnud vahetut mõju hanketingimuste sisule.

5.2. Tiril Tresse OÜ juhatuse liige A. L. (edaspidi ka Vaidlustaja esindaja või A.L.) töötas varem Viimsi Vallavalitsuses, kuid ei koostanud iseseisvalt Riigihanke lähteülesannet ega projektmaterjale.

5.3. Hankija toob Korralduses välja, et Riigihankes koostas Vaidlustaja esindaja isiklikult kogu riigihanke lähteülesande, mis sisaldab mh:

- 1) kutsetasemete ja täpse pädevuse nõudeid (arborist, aednik, maastikuehitaja – kõik tase 4);
- 2) konkreetseid tehnilisi lahendusi (nt tilkkastmissüsteemi tüüp ja ulatus);
- 3) hanke hindamiskriteeriumi määramist (mahutabeli summa põhine hindamine);
- 4) istutatavate taimede liigiline arv, kogused ja mõõdud.

Vaidlustaja selgitab:

- 1) kutsetasemete ja täpse pädevuse nõuded (arborist, aednik, maastikuehitaja – kõik tase 4) – 25.06.2025 seisuga on kutseregister.ee lehel nähtav, et aednik, tase 4 kutsetunnistust omab
- 2 (15)

372 inimest, arborist, tase 4 kutsetunnistus omab 150 inimest ning maastikuehitaja, tase 4 kutsetunnistus omab 234 inimest, ehk kokku 756 inimest. A. L. omab meisteraednik, tase 5 kutset mida 25.06.2025 seisuga omab Eestis 11 inimest. Kui RHAD-is oleks määratud, et istutustöid võib läbi viia ainult 5 taseme meisteraedniku kutsetunnistusega inimene, oleks see olnud tugevalt suunatud nõue, 4 taseme nõuded on täiesti tavalised ning hankemenetlustes levinud. Hankija kasutab samu kutsenõudeid nagu Hankija riigihankes aastast 2020;

2) konkreetsed tehnilised lahendused (nt tilkkastmissüsteemi tüüp ja ulatus) – Vaidlustaja esindaja osales projektifaasis töökoosolekul, kus andis erialast sisendit (nt taimede sobivuse osas). Tegemist oli tavalise ametkondliku tööprotsessiga, kus osalesid mitmed teised spetsialistid osakonnast.

Tilkkastmissüsteemi vajalikkus tuli töökoosolekul teemaks siis, kui selgus, et Viimsi Vallavalitsus soovib taotleda projektivahendeid peatänava ehituseks ning haljastuse rajamiseks. Kuna tegu oli vooruga kus pidi olema midagi innovaatilist, säästetama joogivett jne, siis leiti töökoosolekul lahendus, et võimalus on paigutada vahesaarte alla kastmisveemahutid (neid täita sademeveega), neile külge kombineerida automaatika ning paigaldada vahesaartele tilkvoolikud, et säästa põhjavett ning rajada säästlik sadeveelahendus. Tehnilise kirjelduse koos kõikide lisadega projektitaotluseks koostas taristu projektijuht ning Vaidlustaja esindaja andis haljastustöödega seotud sisendit (sisendi andmine ei ole võrdne lähteülesande koostamisega). Tilkkastmissüsteemi kasutamine ei anna Vaidlustajale konkurentsieelist. Tegemist on Eestis levinud ja kergesti kättesaadava standardlahendusega. Samuti puudusid piirangud konkreetsete tarnijate või seadmete osas.

Seega ei saanud Vaidlustaja pakkumuse koostamisel mingit eelist sellest, et projektis oli kasutatud tilkkastmissüsteemi. Tegemist on tüüpilise tehnilise lahendusega, mis on kooskõlas Riigihanke eesmärkidega ja kättesaadav kõigile pakkujatele võrdselt;

3) hanke hindamiskriteeriumi määramine (mahutabeli summa põhine hindamine) – hindamiskriteerium - tööde kogumaksumus vastavalt mahutabelile - on haljastuse ja ehituse valdkonnas tavaline ning laialdaselt kasutatav. Tegemist on objektiivse ja läbipaistva hindamismeetodiga, kus hinnatakse tööde kogusummat, mis kujuneb pakkuja esitatud ühikhindade ja hankija määratud mahtude korrutisel.

Riigihankes ei kasutatud mingeid osakaale ega subjektiivseid valikuid, mis võiksid tekitada ruumi hinnakomponentide manipuleerimiseks ega kehtestatud valikuliselt suurte kaaludega ridu, mis võiksid teatud tüüpi materjalide või tööde osas anda eelise mõnele turuosalisele. Puudub põhjus, miks hindamiskriteeriumi valik oleks andnud Vaidlustajale konkurentsieelise;

4) istutatavate taimede liigiline arv, kogused ja mõõdud – projekti koostas kolmas osapool (Müüripeal OÜ). A. L.-i ülesanne oli anda projekteerijale erialast sisendit. Sisendi andmisel analüüsiti olemasolevat haljastust Viimsi vallas, et üldine kontseptsioon oleks sama ning jätkuks. Sisendi andmine ei ole võrdne lähteülesande koostamisega. Esmased taimeliigid ning lahenduse koostas projekteerija mida töökoosolekul arutades muudeti vastavalt vajadusele.

5.4. Korraldus ei kajasta tegelikku töökorraldust ega rollijaotust haljastusprojekti koostamisel:

- projekti koostas Müüripeal OÜ, kelle ülesanne oli koostada tehniline lahendus koos liigivaliku, koguste ja mõõtudega;

- Vaidlustaja esindaja roll ei olnud koostada projekt vaid anda oma töökoha kohaselt erialast sisendit haljastuse toimivuse, piirkonna sobivuse ja praktilise teostatavuse kohta. See oli tema ametijuhendi osa ning sisendi andmine projekteerijale oli organisatsiooni sisene tavapärane töökorraldus ning sisendi andmine ei ole võrdne lähteülesande koostamisega. Sisendi andmisel:

- lähtuti olemasolevast Viimsi valla haljastusprintsipist – eesmärgiks oli tagada visuaalne ja ökoloogiline sidusus eelnevate haljastusobjektidega;

- esmane liigivalik pärines projekteerijalt, mida seejärel täpsustati töökoosolekul koos teiste osapooltega;

- mitmed muudatused olid tehnilise iseloomuga – nt pidid taimegrupid taanduma

nähtavuskolmnurkade, maa-aluste kommunikatsioonide või liiklusohutusnõuete ees.

- kõik muudatused vormistati kooskõlastatult, mitte ühe isiku ainuisikulise otsusena. Hanke teistkordsel üleslaadimisel pidi vähendama haljastuse mahtusid ning tegema liigiliselt muudatusi, kuna eelarvelised vahendid olid piiratud ning projektitoetust ei saadud sellises mahus nagu alguses arvati. Muud asjad jäid samaks nagu esimesel üles laetud hankel (viitenumbriga 291764) ning need olid kõik avalikult kättesaadavad. Esimene hankemenetlus tuli lõpetada, kuna see oli seotud toetusega ning riigihanget ei olnud lubatud avaldada enne rahastusotsust.

- Viimsi Vallavalitsuses on praktika, et peale hankedokumentide koostamist (dokumentide koostamise aluseks oli haljastusprojekt koos oma lisadega) laetakse need üles dokumendiregistrisse kooskõlastuseks. Riigihanke RHAD-i ei koostanud A. L., vaid sisendit küsiti ka teiste spetsialistide käest. A.L. laadis need dokumendiregistrisse kooskõlastuseks, sest see oli tema ametijuhendi järgne tegevus. A. L. ennast kooskõlastajaks ei määranud.

5.5. Kui võtta seisukoht, et igasugune sisendi andmine võrdub lähteülesande koostamisega ja välistab hilisema osalemise riigihankes, tähendaks see, et ükski valdkonna spetsialist ei tohiks kunagi riigihankes osaleda, kui ta on tööandja kaudu mingil hetkel oma teadmistega kaasa aidanud. Selline tõlgendus piiraks põhjendamatult erialaspetsialistide osalemisvõimalusi ning ei oleks kooskõlas RHS eesmärgiga tagada tõhus ja mittediskrimineeriv konkurents.

A. L. ei koostanud isiklikult taimede liigilist koosseisu, koguseid ega mõõte. Toetudes vaidlustuskomisjoni ja Riigikohtu varasemale praktikale, mille kohaselt ei tähenda sisendi andmine hankedokumentide koostamisse automaatselt RHS § 95 lg 4 p-i 7 alusel kõrvaldamist, kui see ei anna vahetut ja ebaõiglast konkurentsieelist. Konkurentsieelist sellest ei tekkinud, sest projekt ja alusdokumendid valmisid tiimitööna.

5.6. Hankija toob oma Korralduses veel välja, milline oli tema arvates konkurentsieelis isikul, kes koostas Riigihanke lähteülesande. Alljärgnevalt on need esitatud koos Vaidlustaja vastuväidetega.

5.6.1. Teadmised tehniliste ja kvalifikatsiooninõuete sisust juba enne hanke väljakuulutamist. Vaidlusalusele Riigihankele eelnes samuti hankemenetlus (viitenumber 291764) mis lõpetati lepinguta seoses rahastusotsuse puudumisega. Riigihange viitenumbriga 291764 avaldati 06.03.2025 ning seal on kirjeldatud sisuliselt samasugused nõuded nagu Peatänava haljastuse rajamine (lõigus Heki tee kuni Ravi tee). Seega ei vasta tõele väide, et A. L. oli teadlik nõuetest enne Riigihanke väljakuulutamist, kuna samasisuline riigihange oli juba varasemalt avaldatud ning mõlema riigihanke nõuded on sisuliselt samad.

5.6.2. Võimalus kujundada Riigihankes nõudeid viisil, mis sobib tema enda ettevõtte profiilile (nt just tase 4 kutsetunnistuste nõue).

4. taseme nõuded on tavalised ning hankemenetlustes levinud üle Eesti (vt ka käesoleva otsuse p 5.3).

5.6.3. Vaidlustaja teadis hindamismehhanismi (VORM I – mahutabeli summa).

Hindamiskriteerium, milleks oli tööde kogumaksumus vastavalt mahutabelile, on haljastuse ja ehituse valdkonnas tavaline. Tegemist on objektiivse ja läbipaistva hindamismeetodiga, kus hinnatakse tööde kogusummat, mis kujuneb pakkuja esitatud ühikhindade ja hankija määratud mahtude korrutisel.

5.6.4. Vaidlustaja valis töö sisu ja mahu.

Tegemist on ebatäpse ja eksitava väitega, mis ei kajasta tegelikku töökorraldust ega rollijaotust haljastusprojekti koostamisel. Projekti koostas Müüripeal OÜ. A. L.-i roll ei olnud koostada projekt, vaid ametijuhendi kohaselt anda oma töökoha kohaselt erialast sisendit haljastuse toimivuse, piirkonna sobivuse ja praktilise teostatavuse kohta.

5.6.5. Vaidlustaja teadis täpselt, millised lisaandmed (nt DWG joonised, mahutid, süsteemid) dokumendis kajastuvad, ning võis pakkumust optimeerida vastavalt.

See väide ei ole põhjendatud ega loogiline:

1) DWG-faile kasutavad igapäevaselt kõik ehitus- ja haljastusvaldkonna ettevõtted – nende olemasolu ei saa käsitleda eelise andmisena;

2) DWG-formaadis joonised on standard ehitusprojektides – nende põhjal töömahtude või asukohtade arvutamine on igale kvalifitseeritud pakkujale tavapärane tööprotsess;

3) mahutite või süsteemide paiknemise teadmine ei võimalda pakkumust „optimeerida“ viisil, mis annaks eelise, sest hinnatavad tööd olid selgelt piiritletud ja igale tööle tuli esitada ühikhind, sõltumata sellest, kes kus joonisel midagi varem nägi.

Kui asuda seisukohale, et isik ei või riigihangetel osaleda seetõttu, et ta on kunagi näinud DWG-joonist, tehnilist kirjeldust või mahutabelit enne avalikku väljapanekut, välistaks see kõigi spetsialistide osalemise riigihangetel. Fakt, et Vaidlustaja esindaja oli varasemalt teadlik DWG-failide sisust või süsteemide olemasolust, ei andnud Vaidlustajale konkurentsieelist. DWG-failide kasutamine ja töömahtude analüüs on valdkonna standard ning ei anna kellelegi eelist. DWG-joonised ei sisaldanud spetsiifilist hinnangulist infot, mida ainult varasem vaatlus või osalus oleks aidanud mõista – tegemist oli standardsete tehniliste joonistega, mida iga kvalifitseeritud ettevõtte oskab lugeda ja kasutada.

Optimeerimine tähenduses „parema hinna pakkumine“ põhineb eelkõige pakkuja enda sisendhindadel, kogemusel, töömeetoditel ja logistikal, mitte eelinfost DWG-failide kohta.

5.7. RHS § 95 lg 4 p-i 7 kohaldamine eeldab, et pakkuja või seotud isik on koostanud lähteülesande või saanud seeläbi konkurentsieelise ning eelist ei ole võimalik kõrvaldada muude meetmetega. Antud juhul ei koostanud Vaidlustaja esindaja iseseisvalt lähteülesannet (projekti koostas kolmas isik, tehnilised nõuded kujundati kollektiivselt ning selline käitumine ei andnud mingisugust konkurentsieelist teiste pakkujate ees). Kõik pakkujad said võrdselt tutvuda DWG-jooniste, mahutabelite ja nõuetega.

Hankija ei ole näidanud, milles seisnes tegelik konkurentsieelis ega tõendanud, kuidas see realiseerus – puudub analüüs selle kohta, et Vaidlustaja oleks näiteks pakkunud oluliselt odavamalt või teistest eristuvalt täpsemat lahendust DWG-failide või süsteemi paigutuse tõttu.

5.8. Väär on Hankija eeldus, et Vaidlustajal oli RHAD-i koostamisse panustamise tõttu konkurentsieelis. Selle väite kummutab pakkumuste maksumuste võrdlus:

1) Vaidlustaja pakkumus: 197 223,84 eurot;

2) Edukaks tunnistatud pakkuja pakkumus: 208 887,00 eurot;

3) kolmas pakkumus: 210 257,42 eurot.

Kuna eelise võimalikku olemasolu ei ole objektiivselt hinnatud ega tuvastatud, ning selle mõju ei ole võrreldav ega mõõdetav, ei saa asuda seisukohale, et konkurentsi moonutamist ei olnud võimalik vältida või kõrvaldada muul viisil kui pakkuja kõrvaldamine. Hindade lähestikune vahemik viitab turul kujunenud hinnatasemele, mitte siseteabe kasutamisele.

5.9. RHS § 95 lg 4 p-i 7 kohaldamine on õigusvastane, sest selle eelduseks olev proportsionaalsuse ja vältimatuse analüüs on jäetud tegemata.

5.10. RHS § 95 lg 4 p 7 rakendamine on äärmuslik meede, mida rakendatakse ainult siis, kui konkurentsieelist ei ole võimalik hajutada muude vahenditega. Hankija ei ole dokumenteerinud ühtki sellist katset ega kaalumist.

5.11. 07.07.2025 täiendas Vaidlustaja oma seisukohti.

5.11.1. Õige ei ole Hankija väide, et 04.03.2025 teavitas A. L. Viimsi Vallavalitsust oma töölt lahkumisest ning kavatsusest asuda tööle erasektoris. Lahkumisavalduse esitamises ei olnud edasised plaanid selged.

5.11.2. Vaidlustaja ei nõustu Hankija väitega, et enne ametist lahkumist tegutses Vaidlustaja esindaja olukorras, kus ta oli teadlik oma tulevasest seotusest Vaidlustajaga (oma enda ettevõttega), mistõttu võib põhjendatult järeldada, et ta istus nn „kahel toolil“ korraga.

Vaidlustaja esindaja tegutses üksnes tööülesandeid täites ning ei istunud „kahel toolil“. A. L. esitas RHAD-i eelnõud sisemisse kooskõlastusse ametikohustuste täitmise raames, olles sel ajal Viimsi Vallavalitsuse töötaja. RHAD-i koostamine ja kooskõlastamine oli tema ametijuhendist tulenev ülesanne ning toimus standardses menetluses, kus osalesid mitmed Hankija struktuuriüksused. RHAD-i lõplik kinnitamine ja Riigihanke väljakuulutamise toimusid pärast Vaidlustaja esindaja töölt lahkumist. Vaidlustaja esindaja ei osalenud hilisemates hankemenetluse etappides ning ei omanud otsustusõigust ühegi Vaidlustaja kasuks või kahjuks suunatud toimingu üle. Vaidlustaja ei saanud esindaja kaudu konkurentsieelist ega siseteavet, mida teistel pakkujatel ei olnud

5.11.3. Hankija väide, et Vaidlustaja sai A. L.-i kaudu konkurentsieelise, on spekulatiivne ega põhine konkreetsetel faktidel. Vaidlustaja pakkumus koostati lähtuvalt:

- 1) RHAD-ist;
- 2) turul kättesaadavast hinnainfost ja varasemast töökogemusest;
- 3) avalikest insenertehnilistest standarditest ja mahutabelitest.

Pakkumuses ei ole ühtegi elementi, mis viitaks varjatud eeliste kasutamisele. Hankija ei ole osutanud konkreetsetele andmetele või dokumentidele, mille kasutamist saaks pidada ebaausa eelise saamiseks.

5.11.4. Hankija väidab, et Vaidlustaja esindaja osales ka projekti (töö nr 2402/T04623) koostamises Hankija esindajana, andes sisulisi sisendeid projekterijale (Müüripeal OÜ).

Vaidlustaja esindaja roll ei olnud koostada projekt, vaid anda oma töökoha kohaselt erialast sisendit haljastuse toimivuse, piirkonna sobivuse ja praktilise teostatavuse kohta. See oli tema ametijuhendi osa. Sisendi andmisel:

1) lähtuti olemasolevast Viimsi valla haljastusprintsipist – eesmärgiks oli tagada visuaalne ja ökoloogiline sidusus eelnevate haljastusobjektidega;

2) esmane liigivalik pärines projekterijalt, mida seejärel täpsustati nagu on välja toodud Hankija poolt, et saadatud sai täpsustusi projekterijale.

Kõik muudatused vormistati kooskõlastatult, mitte ühe isiku ainuisikulise otsusena. Kirjavahetuses oli kaasatud mitu spetsialisti, mitte ainult Vaidlustaja esindaja.

5.11.5. Hankija vastuses vaidlustusele välja toodud päringud ja sisendid olid seotud projektitoetuse maksumuse eelhindamisega ja viidi läbi vajaliku eeltöö raames. Seejuures:

1) tegevus oli vajalik, kuna projekti taotlusele oli vaja lisada vähemalt kaks hinnapakumist tööde teostamiseks. Need päringud tehti, et esitada projektile taotlust. Päringud tehti enne taotluse esitamist;

2) Hankija ei ole esitanud ühtegi tõendit, mis viitaks sellele, et Vaidlustaja esindaja oleks neid andmeid ära kasutanud pakkumuse koostamisel pärast töölt lahkumist.

3) kuna projekterija ei suutnud anda infot kuidas ja mis lahendusega saaks toimiva kastmislahenduse ning pädevus puudus ka Hankija enda meeskonnas, siis konsulteeriti Prime Line OÜ-ga kes pakub erinevaid kastmislahendusi, et selgitada välja, kuidas oleks kõige mõistlikum hanke lähteülesandesse kirja panna, et mis on Hankija eesmärk. See oli tavaline konsulteerimine, mitte hinnapakumise küsimine. Ükski nendest ettevõtjatest ei osalenud Riigihankel.

5.11.6. Seoses Hankija väitega, et eeltoodud päringud tõendavad, et A. L. oli teistest pakkujatest varem teadlik kalkulatsioonide, hulgihindade ja potentsiaalsete alltöövõtjate kohta, märgib Vaidlustaja, et kuna Vaidlustaja esindajal on haljastusvaldkonnas kogemust üle 16 aasta ning Eestis on teada kõik suured puukoolid, on meelevaldne väide, et just nende eelkalkulatsioonidega sai Vaidlustaja eelise.

Ühe isiku panus riigihanke sisendisse ei anna talle automaatselt privileegi – konkurentsieelis eeldab varjatud või teistele kättesaamatu info kasutamist, mida siin ei ole toimunud. Riigihanke teistkordsel laadimisel RHR-i keskkonda olid tehtud muudatused, mis ei olnud suured ega muutnud esimesel korral üles laetud RHAD-i suurel määral.

6. Hankija, **Viimsi Vallavalitsus**, vaidleb vaidlustusele vastu.

6.1. Tiril Tresse OÜ ainuosanik ja juhatuse liige A. L. töötas Viimsi Vallavalitsuses kuni 30.04.2025. 04.03.2025 teavitas A.L. Viimsi Vallavalitsust oma töölt lahkumisest ning kavatsusest asuda tööle erasektoris.

6.2. Korraldusega kõrvaldas Hankija Tiril Tresse OÜ RHS § 95 lg 4 p-i 7 alusel ning põhjendas oma otsust järgnevalt:

1) hankemenetluses „Peatänava haljastuse rajamine (lõigus Heki tee kuni Ravi tee)“ on Hankijale teada, et Vaidlustaja esindaja koostas isiklikult hankedokumentatsiooni ning kogu riigihanke lähteülesande, mis sisaldab mh:

- kutsetasemete ja täpse pädevuse nõudeid (arborist, aednik, maastikuehitaja – kõik tase 4);

- konkreetseid tehnilisi lahendusi (nt tilkkastmissüsteemi tüüp ja ulatus);
- hanke hindamiskriteeriumi määramist (mahutabeli summa põhine hindamine);
- istutatavate taimede liigiline arv, kogused ja mõõdud;

2) konkurentsieelis isikul, kes koostas hanke lähteülesande, oli:

- teadmised tehniliste ja kvalifikatsiooninõuete sisust juba enne hanke väljakuulutamist;

- võimalus neid nõudeid kujundada viisil, mis sobib tema enda ettevõtte profiilile (nt just tase 4 kutsetunnistuste nõue);

- eelis pakkumuse koostamisel, kuna ta teadis hindamismehhanismi (mahutabeli summa).

6.3. Enne ametist lahkumist esitas Vaidlustaja esindaja Hankijale sisemises kooskõlastusringis kooskõlastamiseks RHAD-i, olles samal ajal teadlik, et tema töösuhe Hankijaga on lõppemas. Hankija hinnangul tegutses Vaidlustaja esindaja olukorras, kus ta oli teadlik oma tulevase seotusest Vaidlustajaga (st oma enda ettevõttega), mistõttu võib põhjendatult järeldada, et ta istus nn „kahel toolil“ korraga. Vaidlustaja esindaja teadis juba ette, et Riigihange, mille koostajaks ta oli, viiakse läbi ajal, mil ta ei tööta enam Hankija vaid potentsiaalse pakkuja heaks. Selline olukord tekitas põhjendatud kahtluse huvide konfliktis ning kujundas Vaidlustajale eelise, mis tulenes Vaidlustaja esindajale teadaolevast siseteabest ja Hankija ootustest.

6.4. RHS § 95 lg 4 p-i 7 alusel on pakkuja hankemenetlusest kõrvaldamine võimalik, kui on täidetud järgmised kumulatiivsed eeltingimused:

1) pakkuja või tema pakkumuse koostamisel osalenud isik on osalenud sama riigihanke ettevalmistamisel või on muul viisil hankijaga seotud;

2) pakkuja või tema pakkumuse koostamisel osalenud isikule seetõttu teadaolev info annab pakkuja eelise teiste riigihankes osalejate ees;

3) asjaomane eelis on konkurentsi moonutav;

4) konkurentsi moonutamist ei ole muude vahenditega võimalik vältida.

6.5. RHS § 95 lg 4 p-i 7 alusel pakkuja kõrvaldamine hankemenetlusest on hankija kaalutlusotsus. Selleks, et asuda kaaluma, peab hankija kõigepealt kindlaks tegema seotuse ja sellest tuleneva eelise olemasolu. Saadud eelise olemasolu peab olema tõendatud, ei piisa oletusest või kahtlustest. Alljärgnevalt on toodud välja Hankija kaalutlused.

6.5.1. Vaidlustaja esindaja osales Riigihanke ettevalmistamisel ja töötas Hankija juures.

6.5.2. Vaidlustaja esindajale teadaolev info annab Vaidlustajale põhjendamatu konkurentsieelise teiste Riigihankes osalejate ees. Vaidlustaja esindaja osales ka projekti (töö nr 2402/T04623) koostamises Hankija esindajana, andes sisulisi sisendeid projekteerijale (Müüripeal OÜ), sh: haljastuse ja tilkkastmissüsteemi tehnilised lahendused; tööde mahu ja sisu määratlemine; hindamiseks (mahutabeli) koostamine; tööprojekti tehnilised sisendid (nt DWG-failid, taimenimistud). Lisaks palus Vaidlustaja esindaja potentsiaalselt Vaidlustajalt koostada hinnapakumuse tööde maksumuse hindamiseks. Selline tegevus andis Vaidlustaja esindajale varakult ülevaate turuhindadest ja võimaldas tal kujundada konkurentsieelise oma pakkumuse koostamisel. Vaidlustaja esindaja on muu hulgas esitanud Müüripeal OÜ-le märkusi ja kommentaare dokumentatsiooni muutmiseks.

Vaidlustuse esindaja on edastanud eelkalkulatsiooni päringud järgmistele äriühingutele:

- 1) 21.01.2025 Nurga Puukoolile (eelkalkulatsiooni päring);
- 2) 04.02.2025 Sauna Maailmale (mahutite päring);
- 3) 07.04.2025 Prime Line OÜ-le (kastmissüsteemi päring).

Need päringud tõendavad, et Vaidlustaja esindaja oli teistest pakkujatest varem teadlik kalkulatsioonide, hulgihindade ja potentsiaalsete alltöövõtjate kohta.

Seega oli Vaidlustajal reaalne ja oluline informatsiooniline eelis, mis tulenes tema või temaga seotud isiku varasemast kokkupuutest Hankija ja Riigihanke ettevalmistamisega. Sellist infot ja eelist ei ole Hankija hankemenetluse käigus teiste pakkujatega jaganud ja seda pole võimalik ka teistel pakkujatel saada.

6.5.3. Asjaomane eelis on konkurentsi moonutav, sest tingib olukorra, kus teistel pakkujatel ei olnud reaalset võimalust edukat pakkumust esitada. Vaidlustaja esindaja teadis enne RHAD-i avaldamist kõiki Riigihanke tehnilisi ja formaalseid nüansse, sealhulgas jooniste ja mahutite täpseid asukohti ning seda, kust saaks tellida kõige odavamalt Hankija nõutud esemeid ja teenuseid. Vaidlustaja esindaja osalus oli ulatuslikum kui tavapärane spetsialisti nõuanne – tal oli sisuline kontroll lähteülesande ja dokumentatsiooni sisu üle. Informatsioon, mida Vaidlustaja esindaja omas, võimaldas tal ajaliselt ja sisuliselt optimeerida oma pakkumust viisil, mis pole teistele pakkujatele kättesaadav.

6.5.4. Vaidlustaja esindaja sai tutvuda olulise sisulise teabega, mida teistel pakkujatel ei olnud võimalik samal määral ega ulatuses teada. RHR-is olevates dokumentide (nt mahutabel ühikuhindadega, teenuse kirjeldus, muudatused lahenduses) atribuutides on näha, et dokumentide autoriks on Vaidlustaja esindaja. Samuti on näha, et hankelepingu viimaseks muutjaks on Vaidlustaja esindaja. Need andsid Vaidlustajale mh järgmised eelised:

- 1) täielik ülevaade haljastuse liikide valikust, istutustiheduse normidest ja mahutite paiknemise täpsest loogikast ning mudelitest;
- 2) ligipääs muudatusettepanekutele enne Riigihanke väljakuulutamist;
- 3) täpne info mahutite tehniliste andmete ja nende sisemiste komponentide kohta (pumpade võimsus, ujukite süsteemid, torustikud jne);
- 4) võimalus ajaliselt hakata pakkumust koostama enne hanke ametlikku väljakuulutamist;
- 5) töötas välja hindamismeetodi ehk mahutabeli struktuuri, millega seotud parameetrite tundmine võimaldas pakkumust optimeerida;
- 6) parema arusaamise Hankija ootustest ja eelistustest;
- 7) võimaluse pakkumus paremini kohandada hankija kriteeriumidele;
- 8) ajaliselt suurema ettevalmistusperioodi ja seeläbi madalamad kulud pakkumuse koostamisel;
- 9) Vaidlustaja sai eelise teiste turuosaliste arvelt, mitte oma objektiivse turuvõimekuse tõttu;
- 10) eelis võimaldas tal kujundada pakkumuse, mis oli sisuliselt täpsem, sihitud ja kuluefektiivsem, tuginedes varasemale siseteabele;
- 11) teistel pakkujatel ei olnud võimalik samaväärset pakkumust koostada, sest

võrreldavat informatsiooni ei olnud avalikustatud ega ei olnud seda võimalik tuvastada turu üldteadmiste alusel;

12) väiksemad kulud pakkumuse koostamisel ning konkurentsieelis ei tulene turuvõimekusest, vaid siseteabest.

Kuna just need dokumendid määravad tööde mahu, tehnoloogia ja sisendi, mille alusel kujuneb ka hind, oli tema osalemine nende koostamises objektiivne ja määrav konkurentsieelis, mida ei saanud kõrvaldada. See õigustab kõrvaldamise vastavalt RHS § 95 lg 4 p-ile 7. See kahjustas ka ausa konkurentsi põhimõtet (RHS § 3 lg 1 p 3) ning lõi ebavõrdse lähtepositsiooni, mis tähendab, et pakkujate vahel ei olnud tegelikku konkurentsi kvaliteedi ega hinna osas. Pakkumuste hindamise protsess muutus seeläbi vormiliseks.

6.6. Konkurentsi moonutamist ei ole Hankijal võimalik vältida muul moel kui Vaidlustaja hankemenetlusest kõrvaldamisega, st tegemist on nn *ultima ratio* meetmega. Kuigi RHS § 10 lg 4 võimaldab teoreetiliselt meetmeid konkurentsimoonutuse vältimiseks, ei olnud see antud juhul praktiliselt võimalik, sest:

- 1) hanketeade ja dokumendid olid juba avaldatud;
- 2) kõik pakkumused olid esitatud;
- 3) tähtaegu ega tingimusi ei saanud muuta ilma kahjustamata teiste pakkujate õigusi;
- 4) otsene seotus dokumentide loomisega välistas objektiivse ja ausa konkurentsi.

Hankija on hinnanud, kas oleks võimalik rakendada muid, leebemaid meetmeid, sh:

- 1) võrdse info avalikustamine kõigile osalejatele;
- 2) täiendava tähtaja andmine pakkumuste koostamiseks;
- 3) selgituste küsimine ja võimalus vaidlustada lähteandmeid.

Kuna aga eelis põhineb ajaliselt oluliselt varem saadud siseteabel (nt eelnevad koostööd, kus sarnaste hangete puhul pakkujad on soodsamalt saanud hindu, hanget ettevalmistavad projektid või uuringud, mida ei saa teised pakkujad samas mahus teostada) siis ei ole praktikas võimalik teistele pakkujatele tagantjärele seda puudujääki korvata. Informatsiooni kättesaadavaks tegemine ei võimalda omandada samaväärset arusaamist või kogemust selle teabega töötamisel (nt on olnud aega teha põhjalikum turu-uuring jne).

Vaidlust ei ole, et Vaidlustaja esindajal oli ligipääs tehnilistele andmetele, joonistele ja turuhindadele, mis on sisuline eelis.

Seega ei ole konkurentsi moonutust võimalik usaldusväärselt ja objektiivselt kõrvaldada muude meetmetega. Sellises olukorras tuleb ainsa õiglase ja seadusega kooskõlas oleva abinõuna rakendada Vaidlustaja kõrvaldamist.

6.7. Vaidlustaja hankemenetlusest kõrvaldamise otsus ei sisalda kaalutlusvigu, täidetud on kõik RHS § 95 lg 4 p-i 7 kumulatiivsed tingimused, muud meetmed (RHS § 10 lg 4) ei saanuks olla piisavad, mistõttu Hankija on kohaldanud õigesti materiaalsoigust. Kõik olulised asjaolud on võetud arvesse.

6.8. 10.07.2025 esitas Hankija täiendavad seisukohad.

6.8.1. Vaidlustaja selgitab oma vastuväidetes, et A. L. tegutses oma tööülesandeid täites ning tunnistab, et oli RHAD-i koostamisega seotud ning kooskõlastas hankedokumente, mis hiljem RHR-i lisati. Sellega ongi kinnitatud Hankija väide, et isik istus nn „kahe toolil“ korraga. Probleem seisnebki selles, et oma tööülesandeid täites sai Vaidlustaja esindaja mh informatsiooni ja eeliseid, mida teistel pakkujatel ei olnud. Probleem ei seisne üksnes formaalses rollis, vaid selles, et tööülesannete täitmise käigus sai Vaidlustaja esindaja sisulist ja strateegilist teavet (sh hanketingimuste kujunemise loogika, kaalutlused ning võimalikud kitsaskohad), mida teistel pakkujatel objektiivselt ei olnud ega saanudki olla. Selline asümmeetria annab Vaidlustajale põhjendamatu eelise ning kahjustab Riigihanke läbipaistvust ja pakkujate võrdset kohtlemist.

6.8.2. Vaidlustaja on korduvalt rõhutanud, et tegutses hankemenetluses vaid töörühma liikmena ning andis dokumentide koostamisel üksnes sisendit. Hankija möönab, et dokumentide koostamisse oli kaasatud ka teisi isikuid. Küll aga näitavad hankedokumentide metaandmed, et A. L. oli nii dokumentide autor kui ka viimane muutja. See viitab, et Vaidlustaja esindaja roll ei piirdunud pelgalt sisendi andmise või töökoosolekutel osalemisega, vaid et ta oli otseselt seotud dokumentide koostamise ja lõpliku vormistamisega. Ka juhul, kui tööprotsessis osales kollektiiv või töörühm, ei vähenda see Vaidlustaja informatsioonilist eelist teiste pakkujate ees. Dokumentide sisuline koostamine ning ligipääs hankekujunduse protsessi telgitagustele andis Vaidlustaja esindajale detailse teadmise sellest, milliste kaalutluste ja eesmärkide alusel tingimused sõnastati. Hankijale teadaolevalt ei ole ükski teine pakkuja olnud seotud Viimsi Vallavalitsuse tööga ega hankemenetluse ettevalmistamisega. See asjaolu ainult süvendab informatsiooni asümmeetriat ja kinnitab, et Vaidlustajal oli võrreldes teiste pakkujatega erandlik, siseringi kuuluvast staatusest tulenev konkurentsieelis.

6.8.3. Vaidlustaja väidab, et RHAD-i lõplik kinnitamine ja Riigihanke väljakuulutamise toimusid pärast A.L.-i töölt lahkumist. Vaidlustaja esindaja oli aga dokumentide autor ja viimane muutja. Seega kui dokumente isegi on hiljem muudetud, siis üksnes vormistuslikult. Vaidlustaja ise väidab, et A. L. esitas lõplikud hankedokumendid kooskõlastusele, mis tähendab, et selliselt nad ka RHR-i üles pandi. Hankija hinnangul on kinnitatud, et Vaidlustaja esindaja osales sisuliselt ja määravalt hanketingimuste kujundamisel ning tema töölt lahkumise ajaks oli enamik Riigihanke sisust tema poolt kujundatud. Selline roll ei ole kooskõlas võrdse kohtlemise ja ausa konkurentsi põhimõtetega, sest see andis Vaidlustajale sisulise eelise.

6.8.4. Hankija tõendas oma varasemas vastuses, et Vaidlustaja esindajal oli ligipääs erinevatele andmetele ja eelisinfolle (kirjavahetused projekteerija ja teiste ettevõtjatega hinnapäringute teemal). Vaidlustaja väidab, et sisendi andmisel lähtuti olemasolevast Viimsi valla haljastusprintsiiibist, mille eesmärgiks oli tagada visuaalne ja ökoloogiline sidusus eelnevate haljastusobjektidega ning esmane liigivalik pärines projekteerijalt, mida seejärel täpsustati. Hankija leiab, et kogu see informatsioon on ka täielik eelis teiste pakkujate ees. See tekitas olukorra, kus Vaidlustaja oli ainsana teadlik mitte üksnes soovitud lahendusest, vaid ka sellest, kus konkreetset tootet on saadaval, mis on nende orienteeruv hind ja kuidas see sobitub eelarve piiridesse. See on objektiivne konkurentsieelis, millel on reaalne mõju pakumuse koostamisele. Ka Vaidlustaja esindaja ise tunnistab, et esitas päringuid ja sai sisendit selle kohta, mis on seotud projektitoetuse maksumuse eelhindamisega. Vaidlustaja esindaja oli juba enne Riigihanke välja kuulutamist muu hulgas teadlik sellest, kus on müügil hanke jaoks vajalikud objektid ning mis on nende maksumus.

6.8.5. Isegi kui Vaidlustaja ei tunnista, et tegemist on konkurentsieelisega, on oluline, kuidas selline olukord mõjutab teisi pakkujaid ja hankemenetluse usaldusväarsust tervikuna.

VAIDLUSTUSKOMISJONI PÕHJENDUSED

7. RHS § 95 lg 4 sisaldab pakkujate või taotlejate hankemenetlusest kõrvaldamise nn vabatahtlikke (fakultatiivseid) aluseid, mis tähendab, et isegi kui selle sätte kohaldamise eeltingimused on iseenesest täidetud, ei tähenda see automaatselt, et asjasse puutuv pakkuja tuleb hankemenetlusest tingimata kõrvaldada, vaid hankija peab kõiki asjakohaseid kaalutlusreegleid järgides otsustama, kas antud juhul on kõrvaldamine kohane ja proportsionaalne.

RHS § 95 lg 4 p 7, mille alusel Vaidlustaja hankemenetlusest kõrvaldati, on sõnastatud järgmiselt:

(4) Hankija võib kõrvaldada hankemenetlusest pakkuja või taotleja:

[---]

7) kelle pakkumuse või taotluse koostamisel on osalenud isik, kes on osalenud sama riigihanke ettevalmistamisel või on muul viisil hankijaga seotud, ja sellele isikule seetõttu teadaolev info annab talle eelise teiste riigihankes osalejate ees ning sellest tingitud konkurentsi moonutamist ei ole muude vahenditega võimalik vältida;

[---].

Seega peavad pakkuja või taotleja hankemenetlusest kõrvaldamiseks olema täidetud järgmised kumulatiivsed eeldused:

- 1) tema pakkumuse või taotluse koostamisel on osalenud isik, kes osales sama riigihanke ettevalmistamisel või on muul viisil hankijaga seotud;
- 2) sellele isikule teadaolev info annab talle eelise teiste riigihankes osalejate ees;
- 3) sellest tingitud konkurentsi moonutamist ei ole võimalik teiste vahenditega vältida.

Kontrollimaks, kas Hankija otsus Vaidlustaja hankemenetlusest kõrvaldamiseks on õiguspärane, tuleb vaidlustuskomisjonil tuvastada, kas kõik eeltoodud eeldused esinevad. Juhul, kui kas või ühte neist ei esine või selle esinemine pole tõendatud, tuleb vaidlustus rahuldada ja Hankija otsus Vaidlustaja hankemenetlusest kõrvaldamiseks kehtetuks tunnistada.

8. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et esimene eeldus Vaidlustaja RHS § 95 lg 4 p-i 7 alusel hankemenetlusest kõrvaldamiseks on täidetud. Vaidlustaja esindaja A. L. osales nii Riigihanke ettevalmistamisel kui ka Riigihankes esitatud Vaidlustaja pakkumuse koostamisel.

8.1. Riigihanke ettevalmistamise ajal töötas A. L. Viimsi Vallavalitsuses (s.o Hankija juures) Ehitus ja kommunaalosakonnas haljastus- ja heakorrateenistuse juhatajana. Nagu Vaidlustaja ise on vaidlustusmenetluses korduvalt kinnitanud ning mida tõendavad ka Hankija poolt vaidlustusmenetluses esitatud tõendid, kuulus A. L.-i tööülesannete hulka ka osalemine Riigihanke ettevalmistamises ning A. L. oma tööülesandeid tegelikult ka täitis. RHS § 95 lg 4 p-is 7 ei täpsustata, milles peab konkreetsetl seisnema osalemine riigihanke ettevalmistamises, mistõttu puudub vaidlustuskomisjonil vajadus analüüsida, mida A. L. Riigihanke ettevalmistamisel täpselt tegi ning mida ei teinud. Vaidlustuskomisjon juhib tähelepanu üksnes sellele, et üldjuhul ongi riigihangete ettevalmistamine meeskonnatöö, mida teevad ühiselt erinevad spetsialistid, mistõttu see, et Vaidlustaja väitel, kes püüab A. L.-i rolli Riigihanke ettevalmistamisel ilmselgelt vähendada, andis A. L. peamiselt üksnes sisendeid RHAD-i ettevalmistamiseks ja koostamiseks, ei välista kuidagi tema osalust Riigihanke ettevalmistamises. Kuna Vaidlustaja ka ise kinnitab, et vastavalt oma tööülesannetele laadis A. L. RHAD-i dokumendiregistrisse kooskõlastamiseks, on ilmne, et vähimagi tööalase hoolsuse olemasolul oli A. L. RHAD-i dokumentide sisust enne Riigihanke alustamist teadlik või vähemalt pidi olema teadlik.

Eeltoodust lähtuvalt on vaidlustuskomisjon seisukohal, et ei saa olla mõistlikku vaidlust, et Hankija töötajana osales Vaidlustaja esindaja oma ametikohustustest tulenevalt Riigihanke ettevalmistamises.

8.2. RHR-i Registreerimislehel on Vaidlustaja (Tiril Tresse OÜ) pakkumusega seotud isikuks märgitud A. L.

Vaidlustaja poolt Riigihankes esitatud pakkumuse allkirjastajaks ja esitajaks on Vaidlustaja juhatuse (ainus) liige - A. L. Vaidlustaja pakkumuses sisalduva dokumendi „Nõusolek“ kohaselt kinnitab A. L. allakirjutanuna oma nõusolekut, et juhul, kui Tiril Tresse OÜ pakkumus osutub edukaks, on ta nõus olema nimetatud ettevõtte meeskonnas kohapealsete tööde teostamise eest vastutav isik. Vaidlustaja hankepassis on Tiril Tresse OÜ kontaktisikuks märgitud A. L. (lk 3), samuti on A. L. märgitud hankepassis isikuna, kes vastab pakkuja spetsialisti haridusele ja kutsekvalifikatsioonile kehtestatud kvalifitseerimise tingimusele (lk 21) ning on ka kokkuvõtliku kinnituse andja (samuti lk 21).

Ühtegi teist isikut peale A. L.-i Vaidlustaja pakkumuses ega sellega seoses nimetatud pole. Ka vaidlustusmenetluses ei ole Vaidlustaja väitnud, et A. L. ei oleks Vaidlustaja pakkumuse koostamisel osalenud või seda, et Vaidlustaja pakkumuse oleks ilma A. L.-i osaluseta koostanud

mõni kolmas isik.

Seega ei saa olla mõistlikku vaidlust selles, et Vaidlustaja pakkumuse koostamisel A. L. osales.

9. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et teine eeldus Vaidlustaja RHS § 95 lg 4 p-i 7 alusel hankemenetlusest kõrvaldamiseks ei ole täidetud. Ei ole tuvastatud ega tuvastatav, et A. L.-ile Riigihanke ettevalmistamisel osalemisest teadaolev info oleks andnud Vaidlustajale mingi eelise teiste pakkujate ees.

9.1. Korralduses toob Hankija välja, et Vaidlustaja konkurentsieelis teiste pakkujate ees seisnes selles, et isikul, kes koostas lähteülesande (Hankija väitel A. L.) olid:

- teadmised tehniliste ja kvalifikatsiooninõuete sisust juba enne hanke väljakuulutamist;
- võimalus neid nõudeid kujundada viisil, mis sobib tema enda ettevõtte profiilile (nt just tase 4 kutsetunnistuste nõue);

- eelis pakkumuse koostamisel, kuna ta teadis hindamismehhanismi (VORM I – mahutabeli summa);

- valis töö sisu ja mahu;

- teadis täpselt, millised lisaandmed (nt DWG joonised, mahutid, süsteemid) dokumendis kajastuvad ning võis pakkumust vastavalt optimeerida.

Vaidlustuskomisjon käsitleb Hankija eeltoodud väiteid alljärgnevalt.

9.1.1. Vaidlustajal olid teadmised tehniliste ja kvalifikatsiooninõuete sisust juba enne hanke väljakuulutamist.

Hankija ei ole selgitanud, rääkimata tõendamisest, kuidas A. L.-i varasemad (s.o enne Riigihanke alustamist saadud) teadmised tehniliste ja kvalifikatsiooninõuete nõuete sisust andsid Vaidlustajale pakkumuse esitamisel reaalse konkurentsieelise teiste pakkujate ees. Vastusest vaidlustusele nähtub, et Hankija on pidanud tehniliste nõuete all silmas ilmselt tilkkastmissüsteemiga seonduvaid nõudeid (eelkõige tüüp ja ulatus).

Vaidlustuskomisjon leiab, et isegi kui Vaidlustaja teadis tilkkastmissüsteemi tehnilisi lahendusi enne teisi pakkujaid, ei ole Hankija Korralduses ega vaidlustusmenetluses kuidagi tõendanud, et Vaidlustajale teada olev info andis talle teiste turuosalistega võrreldes konkurentsieelise.

Kvalifikatsiooninõuete all peab Hankija ilmselt silmas hankepassis kehtestatud ainsat kvalifitseerimise tingimust (edaspidi Tingimus) - *Pakkuja meeskonnas peab olema tööde teostamise eest vastutav isik, kes viibib tööde teostamise ajal kohapeal. Vastutava isik peab omama vähemalt ühte allolevat kutset: Arborist, tase 4; Aednik, tase 4, kellel peab olema valitud lisakompetents „Istutuselade rajamine ja hooldamine“; Maastikuehitaja, tase 4.*

Vaidlustuskomisjoni arvates pole Tingimuse puhul tegemist keeruka ega raskelt täidetava kvalifitseerimise tingimusega, mille eelnev teadmine saaks anda ühele pakkujatest (Vaidlustajale) põhjendamatu konkurentsieelise.

9.1.2. Vaidlustajal oli võimalus tehnilisi ja kvalifikatsiooninõudeid kujundada viisil, mis sobib tema enda ettevõtte profiilile (nt just tase 4 kutsetunnistuste nõue).

Vaidlustuskomisjon märgib, et isegi juhul, kui Vaidlustajal see võimalus oli, ei ole Hankija millegagi põhjendanud, et Vaidlustaja seda ka tegelikult kasutas. Hankija ei ole isegi väitnud, et nõuded on ebavajalikud või oleksid ilma A.L.-ita olnud teistsugused. Konkreetse näitena toodud tase 4 kutsetunnistuse nõue ei tõenda kuidagi, et kvalifitseerimise tingimus annaks teiste pakkujate ees mingi erilise eelise Vaidlustajale. Arvestades, et kutseregistri järgi on A. L.-il kutsetunnistus meisteraednik tase 5, siis sellest, et kvalifitseerimise tingimuse kohaselt peab vastutaval isikul olema vähemalt üks kolmest kutsest - arborist, tase 4; Aednik, tase 4; Maastikuehitaja, tase 4, ei saa teha järeldust, et kvalifitseerimise tingimusi oleks kujundatud eriliselt Vaidlustajat soosival viisil. Kutsetunnistuse tasemes 4, mida nõutakse vaid ühe spetsialisti puhul, ei ole valdkonnas midagi erandlikku, mis võiks soosida mingit osa Riigihankes osalemist huvitatud isikuid ning välistada või piirata teiste osalemist.

9.1.3. Vaidlustajal oli eelis pakkumuse koostamisel, kuna ta teadis hindamismehhanismi (VORM I – mahutabeli summa).

Hankija eeltoodud põhjendusest jääb arusaamatuks, millise eelise saamist Hankija silmas peab. Riigihankes kehtestatud „hindamismehhanism“ on kõige elementaarsem – RHAD dokumendis „Hindamiskriteeriumid ja hinnatavad näitajad“ on kehtestatud üks hindamise kriteerium - *Peatähtsuse haljastuse rajamise kogumaksumus*. Edukas pakkumus selgitatakse valemiga *Madalaima väärtusega pakkumus saab maksimaalse arvu punkte. Teised pakkumused saavad punkte arvutades valemiga: „osakaal“ - („pakkumuse väärtus“ – „madalaim väärtus“) / „suurim väärtus“ * „osakaal“*.

Olukorras, kus Riigihankes ei ole kehtestatud erineva osakaaluga hindamiskriteeriumide keerukat struktuuri, mis võib mõningates olukordades tõesti anda eelise pakkujale, kes omab teavet varem ning saab seetõttu eri hindamiskriteeriumide osakaalu arvestades oma pakkumuse paremini läbi mõelda, ei saa hindamiskriteeriumi „Madalam maksumus“ varasem teadmine mingit eelist anda.

9.1.4. Seoses eelpool käsitletud hindamiskriteeriumiga juhib vaidlustuskomisjon tähelepanu Hankija väitele vaidlustusmenetluses, et Vaidlustaja (väidetava) konkurentsieelise tõttu ei olnud pakkujate vahel tegelikku konkurentsi kvaliteedi ega hinna osas ning pakkumuste hindamise protsess muutus seeläbi vormiliseks (vt käesoleva otsuse p 6.5.4).

See Hankija väide ei ole asjakohane. Kuna Riigihankes on vaid üks hindamiskriteerium – madalam (kogu)maksumus - ei saagi pakkumuste vahel olla konkurentsi kvaliteedi osas (pakkumuse vastavus peab tagama Hankija soovitava kvaliteedi), mistõttu ka pakkumuste hindamise protsess ei saa kvaliteedi suhtes olla vormiline (ega ka mitte sisuline), sest vastava hindamiskriteeriumi puudumise tõttu pakkumuste kvaliteeti selles Riigihankes hinnata ei saa. Arusaamatuks jääb samas Hankija väide, et ka hinna osas puudub tegelik konkurents, kuigi Vaidlustaja pakkumuse maksumus on vaid ca 5,58 % väiksem kui maksumuselt paremuselt teisel kohal oleva pakkumuse maksumus ning ca 6,19 % väiksem kui maksumuselt paremuselt kolmandal kohal oleva pakkumuse maksumus. Nimetada seda tegeliku konkurentsi puudumiseks hinna osas on ilmne liialdus.

9.1.5. Hankija väide, et Vaidlustaja esindaja valis töö sisu ja mahu on üldsõnaline ega näita kuidagi, millise eelise Vaidlustaja selle kaudu teiste pakkujate ees saada võis.

9.2. Hankija on kokkuvõttes välja toonud kolm konkreetset asjaolu, mille puhul on Vaidlustaja saanud teiste pakkujate ees konkurentsieelise:

- 1) Tingimus;
- 2) hindamiskriteerium.
- 3) tilkkastmissüsteemiga seotud nõuded;

Käesoleva otsuse p-ides 9.1.1-9.1.3 on vaidlustuskomisjon esitanud oma seisukoha nende asjaoludes suhtes. Tingimus ja hindamiskriteerium on kehtestatud nii lihtsal (Tingimus ka erialaselt kergelt täidetaval) kujul, et on väga raske aru saada, millise konkreetse eelise võis Vaidlustaja saada nendest tingimustest varem teadlik olles või isegi nende kehtestamisel osaledes. Vaidlustaja poolt Konkurentsieelise saamist tilkkastmissüsteemiga seotud nõuete varasemast teadmisest (või nende kehtestamisel osalemisest) ei ole Hankija suutnud vaidlustuskomisjoni arvates tõendada.

Hankija ei ole toonud välja ühtegi konkreetset asjaolu Vaidlustaja pakkumuses, millest nähtuks, et Vaidlustaja on kasutanud mingeid eeliseid, mida A. L. võis omada seoses osalemisega Riigihanke ettevalmistamisel. Kõik Hankija väited peale eelpool juba käsitletute on täiesti oletuslikud või kontrollimatult üldsõnalised.

9.3. Riigihankes esitatud kolme madalama maksumusega pakkumuse hinnavahe (vt käesoleva otsuse p-id 5.8 ja 9.1.4) on niivõrd väike, et vaidlustuskomisjoni arvates ei saa sellest järeldada, et Vaidlustajal oleks olnud konkurentsieelis paremuselt järgmiste maksumustega pakkumused

esitanud kahe pakkuja ees.

10. Vaidlustuskomisjon leiab, et täidetud ei ole ka kolmas eeldus Vaidlustaja RHS § 95 lg 4 p-i 7 alusel hankemenetlusest kõrvaldamiseks, kuna pole tuvastatav, et Hankija oleks põhjendatult jõudnud järeldusele, et konkurentsi moonutamist (kui see tõepoolest esineb, mida vaidlustuskomisjon eeltoodud põhjustel tuvastanud pole) ei ole võimalik vältida teiste vahenditega, kui Vaidlustaja hankemenetlusest kõrvaldamine.

10.1. RHR-ist nähtub, et Vaidlustaja, kelle kontaktisikuks oli A. L., registreerus RHR-is Riigihanke juurde 25.05.2025. Seega pidi Hankija vähemalt sellest päevast aru saama, et Vaidlustajal, kelle kontaktisikuna on üheselt mõistetavalt esitatud A. L., on ilmne huvi Riigihankes osalemiseks. Kui A. L.-i teadmised Riigihankega seotud siseinfost olid tõesti nii olulised ja suured, nagu väidab Hankija vaidlustusmenetluses, ning arvestades, et pakkumuste esitamise tähtpäev oli 09.06.2025, oli Hankijal veel enne pakkumuste esitamist piisavalt aega ja võimalust kaaluda, kas konkurentsi moonutamist seoses Vaidlustaja võimalikku osalemisega riigihankes saaks vältida mingil teisel viisil, nt pikendades pakkumuste esitamise tähtaega, muutes RHAD-i nõudeid või avaldades RHAD-is hankemenetluses osalemisest huvitatud isikutele veel mingit teavet, mille valdamine võis anda eelise Vaidlustajale¹.

10.2. Korraldusest ei nähtu, et Hankija oleks eelnimetatud meetmeid või mingeid teisi vahendeid võimaliku konkurentsi moonutamise vältimiseks rakendanud või isegi kaalunud. Vaidlustusmenetluses väidab Hankija siiski, et hindas võimalust kasutada leebemaid meetmeid (vt käesoleva otsuse p 6.6), kuid leidis, et Vaidlustajal olevat konkurentsieelist teiste pakkujate ees ei ole võimalik kõrvaldada mingite vahenditega peale Vaidlustaja hankemenetlusest kõrvaldamise. Vaidlustuskomisjon sellega ei nõustu. Hankija pole esitanud ühtegi sisulist põhjust, mis enne pakkumuste esitamist poleks olnud rakendatavad nt RHS § 10 lg-s 3 sätestatud meetmed.

11. RHS § 10 lg 4 sätestab seoses riigihanke ettevalmistamisel osalenud ettevõtjaga, et *kui hankija võetud meetmed ei taga võrdse kohtlemise põhimõtte järgimist, annab hankija enne käesoleva seaduse § 95 lõike 4 punkti 7 rakendamist turu-uuringus osalenud või muul moel riigihanke ettevalmistamisse kaasatud ettevõtjale mõistliku tähtaja jooksul võimaluse selgitada ja tõendada, et tema kaasatus riigihanke ettevalmistamisse ei moonuta konkurentsi.*

RHR-ist ei ilmne, et Hankija oleks andnud Vaidlustajalt enne RHS § 95 lg 4 p-i 7 kohaldamist võimalust esitada RHS § 10 lg-s 4 nimetatud selgitusi ja tõendeid. Kuna sellisele selgituse andmisele enne Vaidlustaja hankemenetlusest kõrvaldamise otsuse tegemist pole oma menetlusdokumentides viidanud Vaidlustaja ega Hankija, on ilmne, et Hankija ei ole Vaidlustajale RHS § 10 lg 4 kohast võimalust andnud, rikkudes sellega RHS § 95 lg 4 p-i 7 rakendamiseks ettenähtud korda.

12. Eeltoodud põhjustel on vaidlustuskomisjon seisukohal, et Hankija otsus, millega Vaidlustaja kõrvaldati hankemenetlusest on vastuolus RHS § 95 lg 4 p-iga 7 ja RHS § 10 lg-ga 4 ning tuleb tunnistada kehtetuks.

13. Vaidlustusmenetluse kulud

Kuna vaidlustusmenetlus lõpeb RHS § 197 lg 1 p-i 5 alusel vaidlustuse täieliku rahuldamisega, kuulub vaidlustusmenetluse kulude osas kohaldamisele RHS § 198 lg 1.

13.1. RHS § 198 lg 1 alusel kuulub Hankijalt Vaidlustaja kasuks välja mõistmisele vaidlustuse esitamisel tasutud riigilõiv 1280 eurot.

¹ Näidisloetelu hankija poolt konkurentsi moonutamiseks tarvitusele võetavatest meetmetest on toodud RHS § 10 lg-s 3.

13.2. Vaidlustaja ei ole esitanud taotlust lepingulise esindaja kulude väljamõistmiseks.
Hankija menetluskulud jäävad tema enda kanda.

(allkirjastatud digitaalselt)
Taivo Kivistik